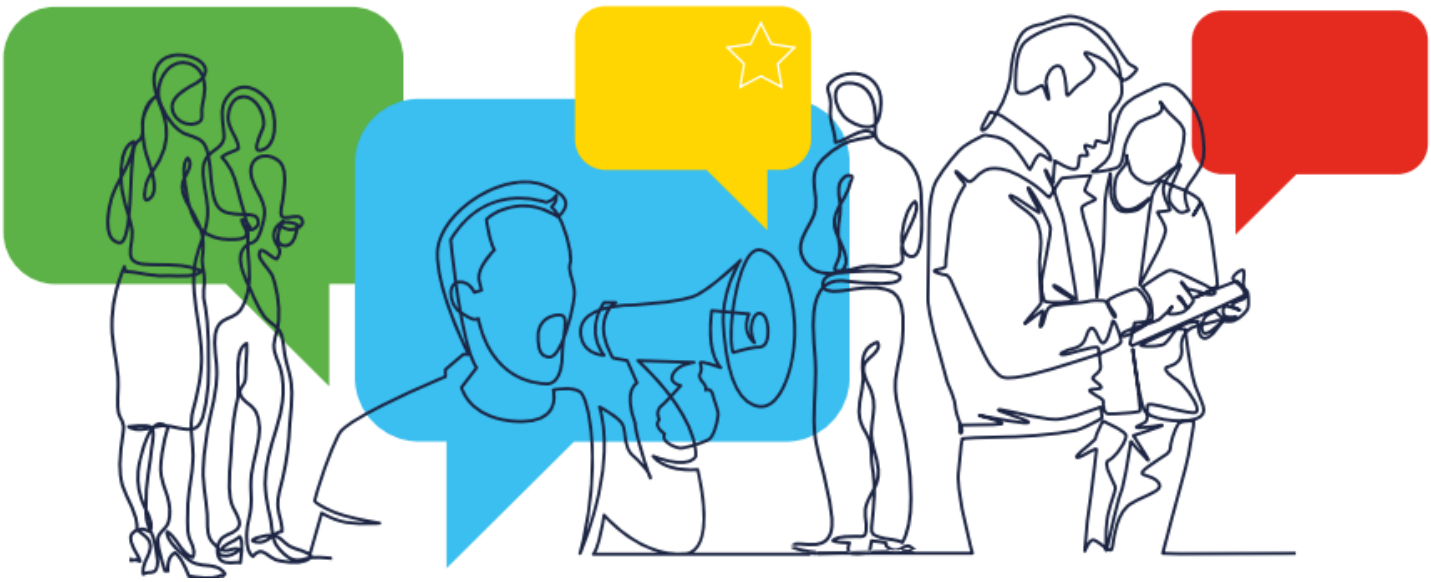
SUCCESS STORY

AZ EURÓPAI POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉS FÓRUMA

„Tiltsák be a glifozátot!”

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

A „Tiltsák be a glifozátot!” elnevezésű kezdeményezésről

A „**Tiltsák be a glifozátot!**” (teljes címén: „**Tiltsák be a glifozátot, és védjék meg az embereket és a környezetet a mérgező növényvédő szerektől!**”) elnevezésű **kezdeményezés** a negyedik a sikeres európai polgári kezdeményezések sorában. Szervezői arra szólították fel az Európai Bizottságot, hogy tegyen határozott lépéseket a peszticidek európai uniós szabályozása és e terület átláthatósága érdekében.

A mezőgazdaságban széles körben használt glifozátalapú gyomirtó szerek Európa-szerte intenzív nyilvános vita tárgyává váltak. Egyre többen gondolták úgy, hogy összefüggés lehet a glifozátnak való kitettség és a rákos megbetegedések, illetve az ökoszisztéma romlása között, és számos polgár megkérdőjelezte az ezen gyomirtók engedélyezését alátámasztó tudományos értékelések

átláthatóságát és függetlenségét.

E kezdeményezéssel a szervezők arra kérték az Európai Bizottságot, hogy:

- **tiltsa be a glifozátalapú gyomirtó szereket;**
- **gondoskodjon arról, hogy a peszticidek uniós hatósági jóváhagyása céljából végzett tudományos értékelések** kizárólag olyan **publikált tanulmányokon alapuljanak, amelyeket az illetékes hatóságok rendeltek meg**, nem pedig a növényvédőszer-ágazat;
- **határozzon meg kötelező érvényű csökkentési célértékeket a növényvédő szerek használata tekintetében** az egész EU-ra kiterjedően, a növényvédőszer-mentes jövő megvalósítását tűzve ki távlati célként.

A kezdeményezést a Bizottság 2017. január 25-én vette nyilvántartásba, az aláírásgyűjtés pedig ugyanazon a napon meg is kezdődött. A már mozgósított partnereknek és a nyilvánosság erőteljes szerepvállalásának köszönhetően a szervezők mindössze öt hónap alatt összegyűjtötték az egymillió aláírást. A gyűjtés tehát a gyűjtésre jogszabályilag rendelkezésre álló időszak végénél jóval hamarabb, már 2017. július 2-án lezárult. A korai lezárásra azért volt szükség, hogy a támogató nyilatkozatokat gyorsan, még a glifozátra vonatkozó engedély megújításáról szóló bizottsági határozat meghozatala előtt ellenőrizni lehessen.

Az ellenőrzési folyamat tagállamonként eltérő ütemezése ellenére 1 070 865 ellenőrzött támogató nyilatkozattal 2017. október 6-án sor került a kezdeményezés hivatalos benyújtására. A szervezők 2017. október 23-án találkoztak az Európai Bizottsággal, 2017. november 20-án az Európai Parlamentben tartott nyilvános meghallgatáson ismertették ügyüket, 2017. december 12-én pedig megkapták a Bizottság hivatalos válaszát, közlemény formájában.

A „Tiltsák be a glifozátot!” a peszticidek biztonságáról és a tudományos átláthatóságról szóló vitát az uniós döntéshozatal legmagasabb szintjére emelte.

A kezdeményezés nyilvántartásba vétele

2017. január 25.

Az aláírásgyűjtés kezdete

2017. január 25.

Az aláírásgyűjtés vége *

2017. július 2.

* A szervezők a gyűjtésre jogszabályilag rendelkezésre álló időszak végénél korábban befejezték az aláírások gyűjtését.

A kezdeményezés hivatalos benyújtása az Európai Bizottsághoz

2017. október 6.

Az Európai Bizottság válasza a kezdeményezésre

2017. december 12.

Minek volt meghatározó szerepe abban, hogy a kezdeményezés szervezői sikeresen összegyűjtötték a szükséges számú aláírást?

Elkötelezett érdeklődés már az első naptól kezdve

Nagy és kitartó érdeklődés volt tapasztalható a glifozát ügyében az európai polgárok, a média és a nem kormányzati szervezetek részéről. Ezt a figyelmet felerősítette egy, a maga nemében ritkaságnak számító nyilvános nézeteltérés, mely az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) és az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Rákkutatási Ügynöksége (IARC) között alakult ki a glifozát lehetséges egészségügyi hatásairól.

Egy meglévő, jelentős finanszírozási alappal rendelkező szövetség mozgósítása

Ahelyett, hogy teljesen új hálózatot építettek volna ki, a szervezők a nem kormányzati szervezetek már meglévő, jelentős finanszírozási alappal bíró szövetségét mozgósították. Ezek a szervezetek rendelkeztek a jogalkotási folyamat nyomon követéséhez és befolyásolásához szükséges hajlandósággal, szakértelemmel és erőforrásokkal.

A kezdeményezés mögött meghúzódó stratégia

© DAVID DE MATTEIS - BELGA / Glyphosate: organisations launch a European citizens' initiative to ban glyphosate

Előkészületek

A kezdeményezés nem elszigetelten jött létre, hanem korábbi érdekérvényesítési erőfeszítésekre épült, többek között egy, az Európai Bizottsághoz 2015-ben benyújtott petícióra, amely már akkor felhívta a nyilvánosság figyelmét erre az ügyre. A szervezők az európai polgári kezdeményezés elindítását a következő, magától értetődő lépésnek tekintették ahhoz, hogy a mobilizációt intézményi kötelezettségvállalássá alakítsák.

Az elején az egyik legfontosabb kihívást az jelentette, hogy meg kellett állapodni arról, pontosan **mire is összpontosítson a kezdeményezés**. A „Tiltsák be a glifozátot!” mögé felsorakozott szervezetek szövetsége nagy és sokszínű volt. Egyes partnerek a glifozát és a rák közötti összefüggésre fektették a hangsúlyt, másoknak a biológiai sokféleség védelme volt fontosabb, és olyanok is voltak, akik a szabályozási folyamatokra gyakorolt vállalati befolyást találták a legaggályosabbnak. Ahhoz, hogy konszenzus szülessen, érdemi párbeszédre és kompromisszumra volt szükség.

Az ügy összetettségének kezelésére a szervezők „**Szervezői Kört**” alapítottak, amely a kulcsfontosságú szervezetek tíz képviselőjéből állt. A Szervezői Kör tagjai hetente összeültek, hogy megvitassák és meghozzák a finanszírozás elosztására, a kommunikációs stratégiára, a

nyilvántartásba vételre, valamint a kezdeményezés és melléklete megszövegezésére vonatkozó döntéseket. A kezdeményezés koordinátora elkészítette az első tervezeteket, és észrevételezés céljából körbeküldte a tagok között, majd közösen több fordulóban kidolgozták a végleges változatot.

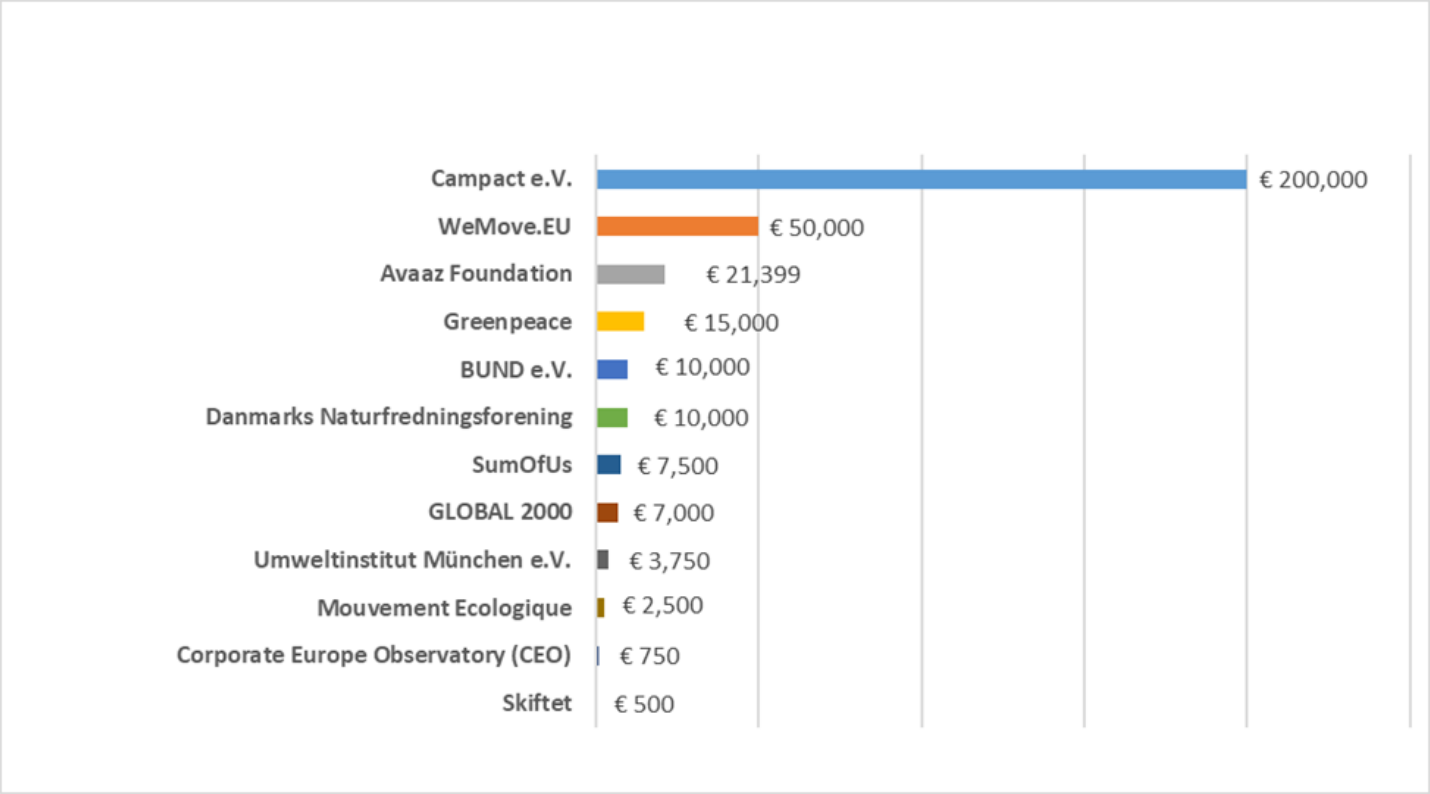
Megjegyzés

Mivel a szövetségben részt vevő szervezetek közül többen már korábbi kampányokban is együttműködtek, **a hálózatépítés kevésbé volt időigényes, mint sok más kezdeményezés esetében**. Mindazonáltal a szervezők hangsúlyozták, hogy **nem lett volna elegendő kizárólag a meglévő hálózatra támaszkodni**. A minél szélesebb körű tájékoztatás és a képviselet hiányosságainak azonosítása tehát így is lényegbevágó feladat maradt.

Adománygyűjtés és források

A **kezdeményezés 328 399 eurót gyűjtött össze különböző forrásokból**, többek között a Campacttól, a WeMove.eu-tól és a Greenpeace-től. Akkoriban ez volt a legtöbb finanszírozást szerző európai polgári kezdeményezés. Annak köszönhetően, hogy stabil és jelentős mértékű finanszírozásra támaszkodhattak, a szervezők beruházhattak a koordinációba, a tájékoztatásba és a kampányinfrastruktúrába, ami lehetővé tette a folyamatos mozgósítást a gyűjtési időszak alatt.

Finanszírozási források (euróban)

Megjegyzés: A „Tiltsák be a glifozátot!” kezdeményezés finanszírozási és támogatási forrásairól további információk találhatók az európai polgári kezdeményezések nyilvántartásában, a „Tiltsák be a glifozátot!” kezdeményezésről szóló oldalon*. Csak a szponzoronként 500 eurót meghaladó hozzájárulásokat kell bejelenteni.*

Kampánystratégia

A szervezők korán felismerték, hogy a közvéleményt nagyon érdekli a téma. A **kampány fő sodrát** az **e-mailes tájékoztatás** képezte. Mivel a kezdeményezést egy több témával is foglalkozó online kampányszervezet koordinálta, a szervezők nagy tapasztalattal rendelkeztek abban, hogyan lehet jelentős támogatói bázist rendszeres e-mailes kommunikációval mozgósítani. A partnerek hasonló közelítésmódot alkalmaztak, amikor megszólították az ügy érdekében saját hálózataikat, és a kampány során mindvégig lankadatlan elkötelezettséget tanúsítottak.

A szervezők összeállították a részt venni kívánó **nemzeti partnerszervezetek** listáját, és szorosan együttműködtek velük, hogy azok feltegyék az aláírásgyűjtési formanyomtatványokat közvetlenül a honlapjukra. A rendszeres kapcsolattartás a partnerekkel elengedhetetlen volt az üzenet és lendület fenntartásához.

Az érdekelt felek korai feltérképezése döntő fontosságúnak bizonyult. A szervezők azonosították azokat a tagállamokat, ahol az alsó küszöbérték elérése nehéznek tűnt, és proaktív módon

kapcsolatokat építettek ki az ezekben az országokban működő szervezetekkel és véleményvezérekkel. Ez a stratégiai lépés elősegítette, hogy a kezdeményezés széles körű földrajzi lefedettséget érjen el.

A kampány honlapját **több uniós nyelvre is lefordították**, ami növelte hozzáférhetőségét a tagállamokban. Az aláírások mintegy 8–9%-a közvetlenül a weboldalon keresztül érkezett be, a **keresőoptimalizálási erőfeszítéseknek** is köszönhetően. 2023. január 1-je óta azonban az aláírásokat már nem lehet közvetlenül a kampány weboldalain keresztül gyűjteni: a szervezők csak átirányíthatják a felhasználókat a hivatalos online gyűjtési rendszerhez.

Az online mozgósítás mellett a szervezők **offline kampányrendezvénnyel** is próbálkoztak. A Campact és a GLOBAL2000 közreműködésével egész Európára kiterjedő „offline gyűjtési napot” szerveztek, 5000 aláírásgyűjtő csomagot küldve a támogatóiknak. Egyetlen hétvégén mintegy 100 000 aláírás gyűlt össze.

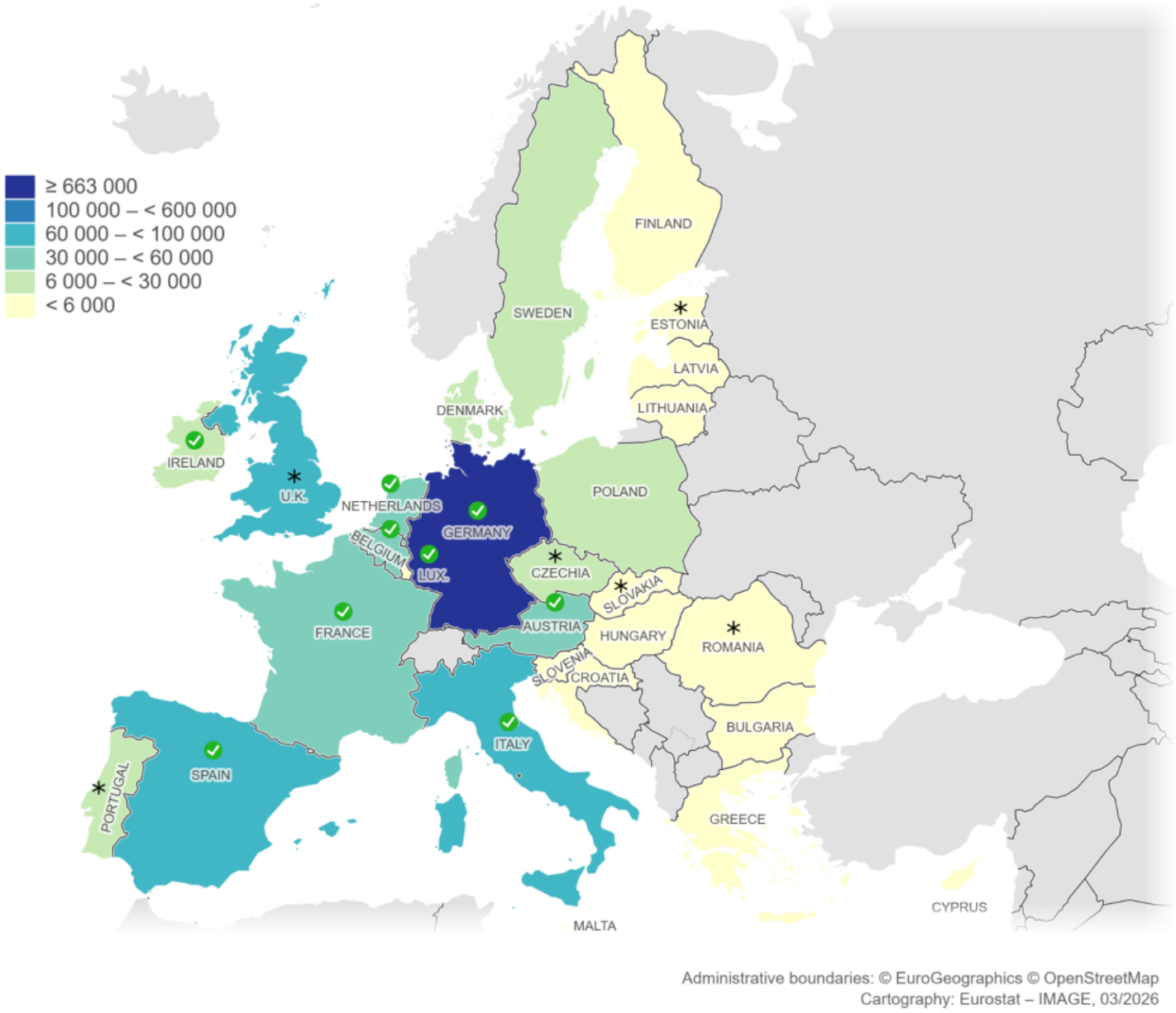
Spanyolországban, Olaszországban és Franciaországban, ahol a koordináló szervezet erős helyi kapacitással rendelkezett, **hivatásos nemzeti kampányszervezőket** is felvettek. A tájékoztatási erő feszítések azonban Unió-szerte eredményesek voltak, még azokban az országokban is sikeres volt az aláírásgyűjtés, ahol nem volt helyi munkacsapat.

A kezdeményezést támogató aláírások száma öt hónapon belül túl is lépte a szükséges 1 milliót: ez az eredmény világosan jelezte egyfelől a szövetség erejét, másfelől azt, hogy közvélemény mennyire aggasztónak tartotta ezt a problémát.

Aláírásgyűjtési és ellenőrzési folyamat

A kezdeményezés szervezői független online gyűjtési rendszert használtak. Ez a rendszer az online aláírásgyűjtés mellett lehetővé tette a szervezők számára azt is, hogy elérhetőségi adatokat gyű jtsenek, és az űrlapot beágyazzák a partnerek weboldalaiba. Jóllehet a „Tiltsák be a glifozátot!” kezdeményezés szervezői független online gyűjtési rendszert használtak, mára ez a gyűjtési lehető ség megszűnt: 2023. január 1-je óta kizárólag a központi online gyűjtési rendszeren keresztül lehet online aláírásokat gyűjteni.

A „Tiltsák be a glifozátot!” kezdeményezés által gyűjtött támogató nyilatkozatok száma tagállamonként

Ban Glyphosate reached the minimum thresholds in nine Member States. Source: European Citizens’ Initiative website, 2026.

A térképen a pipa azokat az uniós tagállamokat jelöli, ahol a támogató nyilatkozatok száma elérte az előírt minimális aláírási küszöbértéket. Az összesen 1 070 865 ellenőrzött nyilatkozattal a „Tiltsák be a glifozátot!” kezdeményezés **kilenc tagállamban érte el a minimális küszöbértékeket**.

A térképen a csillag azokat az uniós tagállamokat jelöli, ahol a támogató nyilatkozatokról szóló igazolások a benyújtás időpontját követően érkeztek be. Ezek a nyilatkozatok nincsenek beszámítva

az aláírók összesített számába. A támogató nyilatkozatok tagállamonkénti és összesített számát részletesen ismertető táblázat itt tekinthető meg.

A kezdeményezés hatása

A kezdeményezés hivatalos benyújtása; találkozók a Bizottság képviselőivel

A **szervezők 2017. október 23-án találkoztak a Bizottsággal** (Frans Timmermans első alelnökkel, Vytenis Andriukaitis egészségügyi és élelmiszer-biztonsági biztossal és különböző, a témában illetékes szervezeti egységek vezető tisztviselőivel) (lásd a sajtóközleményt). Vytenis Andriukaitis biztos nyilvánosan elismerte annak jelentőségét, hogy több mint egymillió polgár közvetlenül hozzászól az uniós döntéshozatal folyamatához, és megerősítette, hogy támogatja az európai polgári kezdeményezés intézményének megszilárdítását.

Copyright: © European Union, 2017

Nyilvános meghallgatás az Európai Parlamentben

2017. november 20-án a szervezők **az Európai Parlamentben tartott nyilvános meghallgatáson** ismertették kezdeményezésüket (lásd a nyilvános meghallgatásról készült felvételt). A kezdeményezést kiválasztott szakértők képviselték, akik előzetesen gondosan felkészültek arra, hogy a legfontosabb üzeneteket közvetítsék. Az Európai Parlament sok képviselője lelkesen támogatta a kezdeményezést.

Copyright: © European Union 2017 - Source: EP

Az Európai Bizottság hivatalos válasza

A Bizottság **2017. december 12-i közleményében** ismertette álláspontját (lásd a sajtóközleményt):

- **a glifozátalapú gyomirtó szerek betiltása** ügyében a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy sem tudományos, sem jogi alapon nem indokolt a betiltás, és kijelentette, hogy nem fog javaslatot tenni a glifozát betiltására irányuló jogszabályra;

- **ami a tudományos értékelések átláthatóságát és függetlenségét illeti**, a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy 2018 májusáig jogalkotási javaslatot terjeszt elő annak érdekében, hogy átláthatóbbá váljon az uniós kockázatértékelési folyamat, és javuljon az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatósághoz (EFSA) benyújtott tanulmányok irányítása és megbízhatósága;
- **a peszticidhasználat csökkentésére vonatkozó uniós szintű célok tekintetében** a Bizottság úgy határozott, hogy kötelező célértékek bevezetése helyett a peszticidek fenntartható használatáról szóló irányelv végrehajtásának javítására összpontosít. Kötelezettséget vállalt arra is, hogy harmonizált kockázati mutatókat dolgoz ki, melyeknek köszönhetően majd jobban figyelemmel lehessen kísérni a peszticidhasználat alakulását, és be lehet szerezni a szükséges információkat a jövőbeli szakpolitikai döntésekhez.

Hatás a jogalkotásra és nyomon követés

Bár elsődleges célja, a glifozát betiltása nem valósult meg, **a kezdeményezés jelentős jogalkotási hatással járt**.

2018 áprilisában a Bizottság **jogalkotási javaslatot terjesztett elő az élelmiszerlánccal kapcsolatos uniós kockázatértékelési folyamat átláthatóbbá tételére.** A javaslat bevezette, hogy a termékengedélyezéshez benyújtott ágazati tanulmányokat automatikusan közzé kell tenni, és megszilárdította az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) által használt tanulmányokra vonatkozó irányítási szabályokat.

Az Európai Parlament és a Tanács közötti tárgyalásokat követően a jogalkotók **elfogadták az új átláthatósági szabályokat, amelyek 2021. március 27. óta alkalmazandók**. Ennek eredményeként az élelmiszerekhez kapcsolódó termékek – köztük a peszticidek – már nem engedélyezhetők nem nyilvános iparági tanulmányok alapján. Az engedélyezési eljárások keretében benyújtott valamennyi tanulmányt immár nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni, lehetővé téve a független tudományos vizsgálatot. E folyamat során a nem kormányzati szervezetekből álló szövetség továbbra is elkötelezetten aktív maradt, szorosan figyelemmel kísérte a tárgyalásokat, és azon dolgozott, hogy megőrizze az átláthatósági javaslat törekvéseit.

A szövetség tagjai az európai polgári kezdeményezés hivatalos lezárását követően is kapcsolatban maradtak, és folytatták támogatói közösségük ösztönzését az ügy melletti elköteleződésre. A partnerszervezeteket és az egyéni támogatókat e-mailben tájékoztatták a kampány eredményeiről, és arra ösztönözték őket, hogy továbbra is maradjanak aktív résztvevői a fejleményeknek. A szövetség fenntartotta a tagszervezetei közötti koordinációt, és folytatta az érdekérvényesítő munkát a kezdeményezés célkitűzéseihez kapcsolódó ügyekben.

Bár ez az összehangolt tevékenység idővel fokozatosan lelassult, a kampány során kiépített hálózatok fennmaradtak. A szervezők kapcsolatban maradtak a támogatókkal, és mozgósították ő ket, amint releváns szakpolitikai megbeszélésekre került sor. Amint azt kifejtették, „a támogatók egy későbbi szakaszban kulcsfontosságú hatalomnak számítottak”, különösen akkor, amikor kapcsolódó kérdésekről folyt a vita az Európai Parlamentben.

A „Tiltsák be a glifozátot” kezdeményezés mobilizáló hatása túlmutatott a gyűjtési időszakon, és hozzájárult a tartós társadalmi elkötezettséghez a peszticidek szabályozásával és a tudományos átláthatósággal kapcsolatos kérdésekben.

Bővebben arról, hogyan indított kis forradalmat a „Tiltsák be a glifozátot” kezdeményezés*(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_hu)*

Tanácsok és tippek más kezdeményezések szervezőinek

Jelentős támogatói bázist kell kialakítani

Az előkészítésnek jóval a regisztráció előtt meg kell kezdődnie. A széles körű és elkötelezett támogatói bázis lehetővé teszi a gyors mozgósítást a gyűjtési időszakban.

Gondoskodni kell megfelelő finanszírozásról

A kitartó kampányoláshoz megfelelő pénzügyi forrásokra van szükség. A részt vevő szervezeteket arra kell sarkallni, hogy a gyűjtési időszak alatt aktívan gyűjtsenek forrásokat a tájékoztatás, a koordináció és a kommunikáció támogatására.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az időzítésre

A stratégiai időzítés fontos. Ha a kezdeményezés egybeesik a folyamatban lévő jogalkotási vitákkal, az növeli a láthatóságot, a politikai relevanciát és az általános hatást.

Hatékony kommunikációs csatornákat kell választani

Egyértelmű és célzott kommunikációs stratégiára van szükség. Fel kell térképezni azokat a csatornákat, amelyek a legjobban elérik a célközönséget, és következetesen használni kell azokat a

kommunikációra, a megszólításra és az elköteleződés fenntartására.

Forduljon szakértőinkhez, ha kérdése van a kezdeményezésével kapcsolatban!*(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_hu#)*

További információk

A „Tiltsák be a glifozátot” kezdeményezésről a szervezők honlapján*(https://stopglyphosate.eu/)* és a Bizottság erre a célra létrehozott weboldalán lehet további információkat találni.